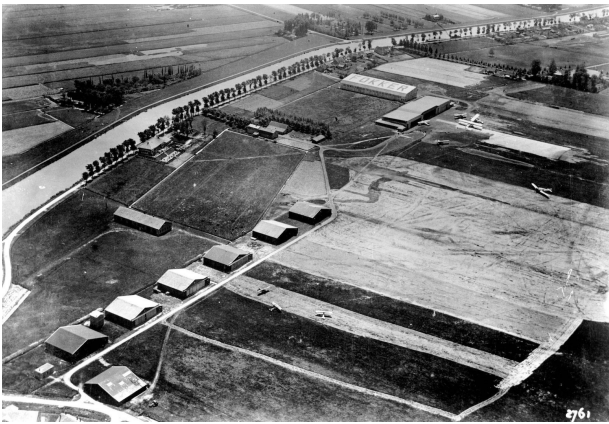

Vliegtuig halen, twee maal tol betalen

Wie tegenwoordig naar de Luchthaven Schiphol wil om vandaar per vliegtuig naar een verre bestemming te vliegen kan gebruik maken van diverse snelle mogelijkheden om van Amsterdam daarheen te komen.

Je kan per auto via de Haagseweg (Rijksweg A4), per trein via de Schiphollijn of per bus, via de Zuidtangent. Maar in de begintijd van Schiphol was dit wel anders. Men had een avontuurlijke reis van Amsterdam via Sloten naar Schiphol achter de rug alvorens de vlieg-reis te kunnen beginnen.

Luchtfoto van Vliegveld Schiphol in de beginjaren. Op de achtergrond de Ringvaart; 1924. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Vliegveld Schiphol

Nadat bij het fort Schiphol in de Haarlemmermeer al in 1916 een militair vliegveld was ingericht, begon de geschiedenis van het burger-vliegveld na het einde van de Eerste Wereldoorlog. De oprichting van de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij voor Nederland en Koloniën N.V. (KLM) in oktober 1919 en de start van de eerste lijndienst van de KLM Amsterdam – Londen per 17 mei 1920 vanaf Schiphol leidde tot een bescheiden verkeer van reizigers van en naar dit deel van de Haarlemmermeer.

De bovengenoemde verbindingen waren er natuurlijk nog lang niet en de aspirant-luchtreiziger moest via de bestaande smalle wegen op reis. In de beginjaren was het kantoor van de KLM gevestigd in een gebouwtje op het Leidseplein tegenover de Stadsschouwburg. Na

daar een vliegticket te hebben aangeschaft konden men per tramlijn 1 via de Overtoom naar de Overtoomse Sluis reizen. Dit was toen de grens van Amsterdam en de gemeente Sloten.

Paardentram bij de Overtoomse Sluis; februari 1922. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Tol aan de Sloterkade

Na een korte wandeling over de ophaalbrug bij de sluis was er in de Bosboomstraat (thans Andreas Schelfhoutstraat) het beginpunt van de paardentram naar Sloten. Via de Jacob Marisstraat bereikte men de Sloterkade waar halverwege, de eerste tol opdoemde. In de eerste decennia van de 20e eeuw waren er over het land gespreid nog vele tollën waar voor het gebruik van de weg moest worden betaald. Deze tol aan de Sloterkade was daar ontstaan in 1816. In november 1815 vergaderden de ingelanden en de hoefslagplichtigen, die land langs de Sloterweg bezaten en daarom medeverantwoordelijk waren voor het onderhoud, in het Amsterdamse kofiehuys De Karsseboom over een plan

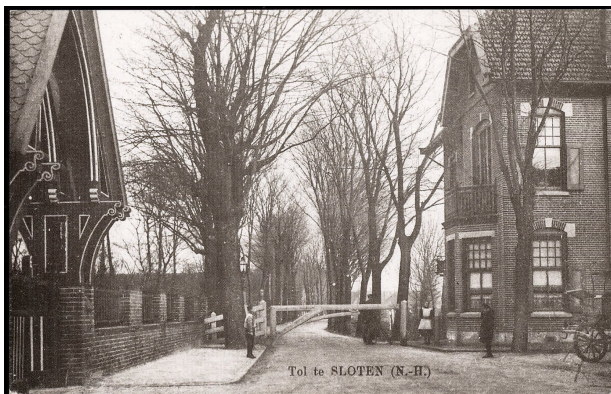
Tol aan de Sloterkade, iets ten noorden van de latere Zeilstraatbrug; circa 1921. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

om de weg te bestraten en te beplanten. Het project werd bekostigd met een lening, maar om de kosten te dekken moest er tol worden geheven. Een Koninklijk Besluit van 24 juli 1816 verleende daartoe toestemming. De Sloterweg werd ruim een eeuw onderhouden met de opbrengsten van het tolgeld.

Tol bij dorp Sloten

Na passage van de eerste tol ging het langzaam verder via de Sloterkade en vervolgens nog landelijke Sloterweg. Voor binnenkomst van het dorp Sloten was daar weer een tol, het nog aanwezige tolhuis schuin tegenover de Sint-Pancratiuskerk herinnert daar nog aan. De tol werd opgeheven in 1923. De paardentram vervolgde zijn weg tot aan het einde bij de draai-brug over de Ringvaart rond de Haarlemmer-meerpolder.

Met een kleine bus kon men de rit vervolgen via de smalle Nieuwe Meerdijk tot bij het Fort Schiphol. Dit lag ongeveer op de plaats waar nu Rijksweg A9 met een hoge brug over de Ringvaart gaat. Na nog een eindje de smalle dijkweg gevolgd te hebben bereikte men het vliegveld. Voor deze reis had men toen meer tijd nodig dan nu voor vlucht van hier naar Londen.

Tol aan de Sloterweg, met het Tolhuis, aan de rand van het dorp Sloten; circa 1910. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

Tram wordt vervangen door de bus

De tram naar Sloten werd in 1925 door een busdienst (lijn G) vervangen en ook de KLM zette eigen bussen in, maar een verbetering en de route kwam er eigenlijk pas in 1938, toen de nieuwe brug over de Ringvaart in de Riekerpolder in gebruik kwam, met de nieuwe auto-

Buslijn G op de Sloterweg, nabij de Ring-spoordijk; 9 november 1938. Foto: Beeldbank Stadsarchief Amsterdam.

snelweg (Rijksweg 4) door de Haarlemmer-meer richting Den Haag. Deze brug is nog aanwezig en is tegenwoordig als busbaan in gebruik.

Voordat het zover was had de oude route nog enkele keren een groot verkeer te verwerken, zoals in 1934 bij de huldiging van de bemanning van de Uiver die toen terugkeerde van de glorieuze tocht naar Nederlandsch Oost-Indië.

Haagseweg

Sinds de aanleg van de Haagseweg (thans Oude Haagseweg) is de route door het dorp Sloten geen onderdeel meer van de doorgaande route naar Schiphol. Wel kan men nog per fiets deze route volgen, zij het dat tussen Aalsmeerplein en Johan Huizingalaan niet meer via de Sloterweg, maar via de Vlaardingenvaan moet worden gereden.

*Erik Swierstra,
Werkgroep Historie Sloten-Oud Osdorp,
8 december 2009.*

Literatuur

* *De Amsterdamse paardentrams.* Auteur: H.J.A. Duparc. Uitgave: Schuyt en Co, Haarlem, 1997. ISBN 90-6097-455-7

* *Amsterdam 366 dagen.* Auteurs: Mariëlle Hagman, Martin Harlaar en Richard Hengeveld. Uitgeverij THOTH Bussum / Stadsarchief Amsterdam, 2006 ISBN 90-6868-425-6

Zie ook: <https://slotenoudosdorp.nl/vliegtuighalen-tweemaal-tol-betalen/>